

Federația Română de Șah

Fondată în 1925

COMISIA DE ETICĂ ȘI DISCIPLINĂ **A FEDERAȚIEI ROMÂNE DE ȘAH**

Comisia de Etică și disciplină a Federației Române de Șah (în continuare denumită „COMISIA”), aflată în următoarea componență:

Președinte: Av. BOGDAN IONESCU

Membri: PANAINTE DANIEL

IOSIF MIHAI

BÂRZANU IULIAN

MIHAILIUC FLAVIUS

a pronunțat astăzi, 22 decembrie 2022, următoarea:

DECIZIE

În cazul **INGRID & EUGEN STANICA vs. SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA & C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**

I. INTRODUCERE

La data de 22 noiembrie 2022, doamna **INGRID STANICA** a transmis o plângere oficială către prezenta COMISIE. În cuprinsul acestei plângeri domnia sa a reproșat (în esență) că „*un reprezentant al Clubului Sportiv Logic 64 Brașov*” a făcut pe pagina de facebook a F.R. Șah o postare „*josnică și calomnioasă*”, postare în care „*doamna Sofronie acuza în mod abject un act inexistent de trișare a sportivilor Andrei și Maria Stanica la Campionatele Naționale de Șah 2022, unde aceștia au ieșit Campioni Naționali la grupele lor de vârstă.*”

COMISIA, nefiind lămurită asupra limitelor investiției/cadrului procesual a solicitat anumite explicații și detalii suplimentare, iar în urma celor ce i-au fost furnizate s-a putut înțelege că:

■ Plângerea este formulată de către **INGRID & EUGEN STANICA**, în calitate de părinți (reprezentanți legali) ai copiilor lor **ANDREI** și **MARIA STANICA**, cu vârsta de 8 și respectiv 9 ani (minori lipsiți de capacitate de exercițiu);

■ Plângerea este formulată atât împotriva persoanei fizice **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA**, cât și împotriva persoanei juridice **C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**;

■ Se reproșează celor doi pârâți (sub aspectul încadrării *de jure*) încălcarea art. 2 lit. d), i) și j) din Codul de Etică al F.R. Șah;

■ Reclamantii lasă la aprecierea COMISIEI sancțiunile ce trebuie aplicate pârâților, precizând totuși mai departe (cităm) că: *„Nu ne dorim și nu ne bucură o sancțiune materială, dar vrem să iasa public și să își ceară scuze pentru ceea ce a afirmat. Suntem de părere că numai așa veți putea limita astfel de comportamente pe viitor.”*

La data de 02 decembrie 2022, COMISIA comunică pârâților (via E-mail) plângerea introductivă (împreună cu probe aferente), precum și răspunsul reclamantilor la lămurire solicitate. S-a acordat apoi un termen rezonabil de 15 zile pentru a-și declina apărările și a prezenta orice probe consideră de cuviință, prin toate acestea asigurându-se pârâților elementele esențiale ale unui proces echitabil și posibilitatea efectivă de a li se asculta propria poziție, propriul punct de vedere (*audiatur et altera pars*).

La aceeași dată (02.12.2022), doamna **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA** transmite COMISIEI (via E-mail) un mesaj scurt, în cuprinsul căreia învederează că (cităm):

„Postarea mea (de pe pagina Facebook a FR Șah) la care se face referire nu conține niciun nume și era un reproș adresat Federației Române de Șah pentru că nu a luat nicio măsură anticheeling la naționalele de juniori - deși intra în atribuțiile ei - dând astfel naștere multor suspiciuni la toate grupele de vârstă. Eu astăzi, pe aceeași pagină, mi-am cerut scuze domnului Stănică dacă a crezut că m-am referit la copiii dânsului.”

Acest mesaj a fost comunicat reclamantilor (spre știință și inclusiv cu posibilitatea de a-și expune asupra-i propria poziție), doar astfel reclamantii, la rândul lor, putând beneficia de dreptul fundamental la un proces echitabil (*lato sensu*).

La scurt timp COMISIA, observând acest mesaj/E-mail, a transmis și a pus în vedere pârâților dacă cele consemnate în E-mailul din 02.12.2022 reprezintă întreaga poziție procesuală și probe de care doresc să se prevaleze în apărare în cauza pendinte. În fine, la data de 11 decembrie 2022, doamna **SOFRONIE** a transmis un răspuns mai elaborat, mai consistent față de sesizarea reclamantilor (dar invocând esențialmente

aceleași apărări), răspuns care ar fi trebuit să fie comunicat mai departe (spre instanța și posibilitatea de a-i replica) soților **STANICA**.

Cu titlu prealabil, chiar dacă nimeni în speță nu i-a contestat competența de a soluționa cauza de față, COMISIA este obligată să o verifice *ex officio*. COMISIA va constata că este competentă a se pronunța în cauză pendinte în ceea ce privește problematica pretensei încălcări de către cei doi pârâți a Codului de Etică a Federației Române de Șah.

În justificare, învederăm că acest Cod de Etică se aplică, *inter alia*, membrilor F.R. Șah, organizatorilor, sponsorilor, tuturor participanților la competițiile omologate de F.R. Șah (sportivi, antrenori, spectatori, etc.).

Doamna **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA** deține titlul FIDE de WFM, este arbitru național, antrenor și/sau reprezentant la/al **C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**, sportiv/membru legitimat la C.S. Dinamo Brașov, ar fi trebuit să fie reprezentant legal (părinte) al minorului Vladimir Sofronie, câștigător de campionate de șah naționale, balcanice și ale Uniunii Europene, la categoria sa de vârstă.

C.S. LOGIC 64 BRAȘOV este o structură sportivă afiliată la F.R. Șah.

Toate aceste calități/funcții/poziții și titluri ale pârâților vor fi coroborate cu fapta ce le este reproșată de către reclamanti, în esență un comentariu pretins calomnios făcut la o postare (din 14 noiembrie 2022) a Federației Române de Șah pe pagina proprie (<https://www.facebook.com/FRSah.ro/>), un comentariu nu anonim ci vizând subiecte șahiste importante.

De asemenea, COMISIA are cunoștință despre **decizia nr. 4546/27.11.2014 a ÎCCJ (Secția de Contencios administrativ și fiscal)** în care **s-a conchis cu just temei că rețeaua de socializare facebook este spațiu public**. Redăm un considerent revelator al acestei decizii: «Nu se poate reține că rețeaua de socializare (facebook) ar fi un spațiu privat comparabil cu o cutie poștală electronică, întrucât cutia poștală electronică este controlabilă de către proprietar, sub aspectul conținutului informațional transmis, respectiv depozitat, în timp ce (facebook) este o rețea de socializare (informațională) publică, receptivă perpetuu în web (internet), bazată pe un site web la care utilizatorii se pot înscrie și interacționa liber cu alți utilizatori, deja înscriși.

Așadar, fapta constând în sloganul postat pe pagina rețelei de socializare îndeplinește exigența juridică privind „caracterul public” (...).»

Astfel, ar fi un nonsens, o carență și o vulnerabilitate inacceptabilă ca prezenta COMISIE să fie competentă a soluționa, bunăoară, o acuzație de trișare realizată verbal de către o persoană în cadrul unui turneu de șah desfășurat la tablă, dar să nu aibă competența de a analiza o pretinsă acuzație de trișare formulată în mediul online, *a fortiori* făcută pe pagina de facebook oficială a F.R. Șah.

Mutatis mutandis, Comisia de Etică a FIDE, în **cauza nr. 02/07** (asupra căreia vom mai reveni) s-a considerat competentă a analiza conduita (reproșată ca fiind lipsită de etică) a GM Nigel Short cu ocazia interviului pe care l-a dat unui ziarist indian.

În lumina tuturor celor de mai sus, raportat și la dispozițiile (nelimitative) regăsite la art. 23 alin. (13)-(16) din statutul F.R. Șah, COMISIA se declară competentă *ratione materiae*, *ratione personae*, *ratione loci* și *ratione temporis* a emite o decizie în cazul de față.

II. CONSIDERENȚELE DECIZIEI

La data de 14 noiembrie 2022, F.R. Șah, pe pagina proprie de facebook, realizează o postare prin care informează publicul larg (în esență) că „Avem 5 copii în top 10, la Campionatul European de Șah pentru Copii și Juniori din Antalya, care s-a încheiat astăzi!”, nominalizându-se apoi acești cinci sportivi, locul obținut și categoria de vârstă la care au participat.

Postarea primește zeci de comentarii, majoritatea covârșitoare constând din urări de felicitare/bravo. Utilizatorul facebook cu nick-ul „Claudia Ramona” (identificat apoi și necontestat vreodată ca aparținând doamnei **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA**) realizează la rândul-i un comentariu, comentariu pe care soții **STANICA** l-au considerat denigrator, josnic, calomnios, abject, în contradicție cu Codul de Etică al F.R. Șah, determinându-i apoi să formuleze o plângere în fața prezentei COMISII.

Comentariul aici în discuție, **în forma inițială** (în contextul în care ulterior, autorul acestuia l-a editat în nenumărate rânduri, cu intenția vădită de a-i scădea din virulență) conține și următoarele pasaje care, din perspectiva reclamanților, au fost extrem de deranjante și prejudiciabile. Îl prezentăm mai jos în format tabelar:

Aș avea o întrebare legată de Campionatele Naționale Individuale de Juniori din luna aprilie 2023: spre deosebire de ediția de anul 2022, federația română va lua măsuri anticheating asemănătoare celor din Antalya? Sau măsuri anti-cheating de orice fel? Fiindcă campioni naționali care au jucat partide impecabile, fabuloase, la campionatul național, au pierdut la Campionatul European de Juniori tocmai încheiat, într-un mod penibil...în runda 1, în 14 mutări și termină europenele printre ultimii 20! S-au clasat pe ultimele locuri la europene și mondiale, deși au jucat fabulos la naționale. Ceva dă cu virgulă, parcă...

Campioana națională absolută (la toate cele 3 probe) devansată la europene de o fetiță...tot româncă... în vârstă de 6 ani (!!), care termină europenele cu 20 de locuri în fața campioanei naționale absolute...O fi...doar o formă proastă? Care ține din septembrie de la mondiale, până în noiembrie la europene? "

Prezenta COMISIE, în calitate de gardian al principiilor etice ale mișcării șahiste pe plan național, nu poate să îmbrățișeze o altă concepție decât aceea a toleranței „0” față de fenomenul trișării. În șah (cât și în orice altă ramură sportivă) cheatingul este un flagel care ar trebui eradicat sau (afirmat într-un alt sens, figurativ) o cangrenă, adică o stare de descompunere morală, de corupție. Cel care se dedă trișării nu doar că impactează extrem de negativ spiritul de competiție, fair play-ul, regulile și valorile respectivului sport, nu doar că prejudiciază pe ceilalți concurenți (care pierd un joc pe care nu trebuiau să-l piardă, care sunt privați bunăoară de anumite benficii materiale și/sau spirituale etc.), dar produce inclusiv unele efecte mai puțin sesizabile *prima facie*. Angajarea intenționată într-o activitate de trișare poate produce, în persoana autorului, sentimente de rușine, jenă, regret, remușcare, vină, sentimente care datorită persistenței în timp pot conduce la tulburări de personalitate, împiedicând și/sau afectând astfel o dezvoltare psihică, socială, profesională și familială normală.

Pe de altă parte, COMISIA atrage atenția asupra unui fenomen aflat în foarte strânsă legătură, care ar putea să fie privit ca una dintre fațetele aceleiași monede: - **acuzatia nejustificată/falsă de trișare**. Este ușor să înțelegem astfel ce impact negativ profund se produce în psihicul unui individ atunci când este acuzat pe nedrept de săvârșirea unei fapte extrem de reprobabile (cum este un act de cheating). Întreaga lume spirituală îi este bulversată, propriul for interior îi va fi măcinat de neliniști, de întrebări (multe cărora nu le găsește răspunsul), de incertitudini, de frustrări. De foarte multe ori, chiar dacă o anumită autoritate i-a confirmat nevinovăția, persoană acuzată în mod nejustificat/fals de trișare va rămâne în mentalul opiniei publice cu un fel de stigmat, planând asupra-i îndoiala lui „dar dacă...”. Cu atât mai reprobabilă și mai prejudiciabilă va fi o acuzație nejustificată/falsă de trișare adusă asupra unui minor, a cărui fragilitate psihică (prin comparație cu a adulților) apare *sine qua non*, neavând astfel nevoie de explicații suplimentare.

Pe aceste coordonate, orice acuzație de trișare va trebui să fie făcută nu doar cu bună-credință (condiția subiectivă), cât și (cumulativ) în baza unor probe solide, convingătoare (condiția obiectivă). Aceste condiții pot părea *prima facie* constrângătoare, inhibitoare, descurajante pentru varii persoane, determinându-le poate a nu mai sesiza anumite cazuri de trișare. Prezenta COMISIE, aprofundând, nu vede astfel lucrurile, ci consideră că cele două condiții pretinse cumulativ oferă un just echilibru al tuturor intereselor aflate în joc. Cu evidență, este important să discutăm în spațiul public despre fenomenul de cheating, este

important să sesizăm (spre a fi cercetate) posibile cauze de trișare, dar totul trebuie să se desfășoare într-un mod echilibrat, armonios, respectându-se drepturile celorlalți, chiar și atunci când acestea par să intre în conflict cu propriile drepturi.

Un bun exemplu în acest sens este motivarea Comisiei de Etică a FIDE în deja amintitul **caz nr. 2/07**. Spicuim mai departe din decizia emisă în cauză: «Desigur, interesul public de a garanta dreptul la critică trebuie să fie echilibrat cu dreptul la respectul și protecția onoarei și reputației: o critică nu trebuie să depășească limita a ceea ce este necesar și rezonabil pentru a exprima o opinie sau o considerație, și dreptul la critică nu poate justifica insulte inutile. În interviu, Domnul Nigel Short l-a definit pe Domnul Zurab Azmaiparashvili ca un „dunderhead”. Înțelesul acestui cuvânt „dunderhead” este „stupid person” (persoană stupidă). Aceasta s-a dorit să fie o insultă împotriva domnului Zurab Azmaiparashvili, fără nicio legătură cu și nejustificată de dreptul la critică.

Domnul Nigel Short, în răspunsul său scris, a susținut că „legea defaimării nu este aceeași în toate jurisdicțiile” și „sub legea Engleză numirea cuiva ca dunderhead nu ar fi atacabilă, deoarece ar fi tratată ca un simplu abuz vulgar.”

Desigur, legea defaimării este diferită în diferitele ordini juridice, fiind chiar posibil de a adăuga că în multe ordini juridice nu există nicio distincție între defaimare și abuzul vulgar, dar nu acest punct este relevant aici.

Comisia de Etică trebuie doar să facă aplicarea art. 2.11 din Codul de Etică al FIDE.

Folosirea cuvântului „dunderhead” a fost o insultă inutilă, integrând „un comportament susceptibil să vătămeze sau discrediteze reputația” și o violare a Codului de Etică al FIDE.

Domnul Nigel Short este un jucător faimos și respectat și Președintele Commonwealth Chess Association, cuvintele sale având un mare impact asupra lumii FIDE, domnia sa având dreptul, chiar datorită morală de a-și exprima opiniile și criticile, dar el are chiar și responsabilitățile de a nu abuza de poziția sa, folosind cuvinte susceptibile să vătămeze sau discrediteze reputația altor persoane.»

Reîntorcându-ne la cazul nostru, COMISIA consideră că în comentariul aici împlicinat autorul acestuia a **insinuat (dar într-un mod deloc subtil) că copiii minori ai reclamantilor ar fi trișat cu ocazia Campionatelor Naționale Individuale de Juniori din anul 2022.**

Apărarea invocată cum că nedeclinându-se niciun nume, atunci (*de plano*) nu au fost vizați (nici) copiii minori ai reclamantilor nu va putea să fie împărtășită de niciun for serios, independent și imparțial. De logică simplă și sănătoasă, o persoană va putea să fie identificată (sau făcută identificabilă) prin unul sau mai multe elemente, altul decât numele.

Astfel, anumite elemente factuale, de timp, de loc, anumite realizări personale, titluri obținute, succese, insuccese într-un turneu de șah anume, poziționări într-un clasament, vor putea (coroborate sau nu) să identifice sau să facă identificabilă o anumită persoană/jucător de șah.

Așadar, o persoană medie/obișnuită (adică privită în standardul unui *bonus pater familias*) va identifica sau va putea să identifice cu suficientă ușurință (în comentariul împricinat) pe MARIA STANICA (campiona națională feminin U8 în anul 2022, atât la proba de șah clasic, rapid și dezlegări) cât și pe STANICA ANDREI (campion național în anul 2022, categoria Open U10).

Nu este de omis (pentru a se înțelege și mai bine resorturile care au condus la apariția comentariului aici în discuție) nici că la această categorie (Open U10) a jucat și fiul doamnei SOFRONIE, incontestabil un copil talentat și înzestrat șahistic, dar care a pierdut confruntarea directă cu viitorul campion STANICA ANDREI. Totuși, de aici până la o acuzație nejustificată/falsă de trișare ar trebui să fie o cale foarte lungă.

De asemenea, prezenta COMISIE nu va putea împărtăși apărarea cum că comentariul realizat a fost doar un „*reproș adresat Federației Române de Șah pentru că nu a luat nicio măsură măsură anticheckeering la naționalele de juniori*”. Acest aspect rezultă din lecturarea întregului comentariu, fiind evident pentru orice cititor independent și imparțial că autorul a vizat inclusiv alte aspecte și persoane. Concret, se face referire (cu tentă ironică), printre altele, la partidele „*impecabile, fabuloase*” ale unor campioni naționali (s-a explicat supra despre cine este vorba *in concreto*), puse în opoziție cu cele „*penibil*” pierdute la Europene, la forma fluctuantă și sugerat dubioasă a acestor campioni, care în optica autorului „*dă cu virgulă, parcă...*”.

Urmează ca mai departe COMISIA să identifice persoana/persoanele responsabile de faptele mai sus descrise, gradul lor de vinovăție și sancțiunea corespunzătoare ce urmează să fie aplicată. Astfel, din întreg materialul probator ce i-a fost prezentat, COMISIA va găsi responsabil pentru **încălcarea art. 2 lit. d), i) și j) din Codul de Etică al F.R. Șah strict pe doamna SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA.**

COMISIA nu găsește motive temeinice și legale pentru a sancționa inclusiv **C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**, odată ce comentariul aici în discuție a fost făcut strict de pe profilul (personal) de facebook al doamnei **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA. C.S. LOGIC 64 BRAȘOV** are la rândul-i o pagină/un profil de facebook (distinct de al doamnei **SOFRONIE**), și nu sunt probe din care să rezulte că această entitate ar fi creat, postat sau că și-a însușit/asumat comentariul ce face obiectul cauzei de față. De asemenea, în apărările declinate, doamna **SOFRONIE** arată că comentariul a fost făcut în calitate de persoană fizică, ci nu în calitate de reprezentant al **C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**, ceea ce pare mult mai aproape de adevăr decât situația contrară.

În evocatul **caz nr. 02/07**, Comisia de Etică a FIDE a conchis că: «În orice caz, comportamentul domnului Nigel Short trebuie să fie evaluat ca o violare minoră a Codului de Etică FIDE: un avertisment fiind o sancțiune suficientă.»

În speța noastră, cu certitudine, este substanțial mai grav să acuzi public în mod nejustificat/fals de trișare doi minori, decât să numești un adult (tot în mod public) ca stupid/nerod/prost.

Totuși, deși prezenta COMISIE este ferm convinsă că doamna **SOFRONIE** a făcut o acuzație de trișare cu rea-credință și fără absolut nicio probă îi va aplica acesteia tot sancțiunea avertismentului.

În aplicarea acestei sancțiuni COMISIA a avut în vedere că doamna **SOFRONIE**, până la urmă, a transmis scuze publice, dar și private reclamantilor, că a șters comentariul împlicinat, că se găsește la prima abatere de acest gen (dar și la prima acuzație de încălcare a Codului de Etică), nefiind omis din acest „creuzet” aspectul că reclamantii au lăsat la aprecierea COMISIEI sancțiunea de aplicat, punctând totuși că nu-și doresc și nu i-ar bucura o sancțiune materială aplicată celor vinovați, dovadă suplimentară că reclamantii au acționat cu bună-credință, fără interese mercantile, convinși sincer de existența unei abateri de la normele eticii sportive, o abatere pe care au dorit să o rezolve elegant (și nu să-și facă singuri dreptate), prin intermediul unui for abilitat, competent în acest sens.

În fine, COMISIA consideră că sancțiunea avertismentului este cea mai potrivită în circumstanțele concrete ale speței pentru a o face pe doamna **SOFRONIE** să conștientizeze greșeala săvârșită (*errare humanum est*) și să o determine a nu mai săvârși pe viitor fapte de același gen sau similare.

În virtutea tuturor celor mai sus expuse, în **UNANIMITATE** **COMISIA hotărăște:**

III.DISPOZITIVUL

Admiterea **în parte** a plângerii formulate de către reclamantii **INGRID** și **EUGEN STANICA** în sensul:

- Aplicării către pârâta **SOFRONIE CLAUDIA-RAMONA** a sancțiunii **avertismentului**.

- Respingerii plângerii față de structura sportivă **C.S. LOGIC 64 BRAȘOV**.

Prezenta decizie poate să fie atacată cu apel în termen de 10 zile, la Comisia federală de apel.

PREȘEDINTELE COMISIEI
AV. BOGDAN IONESCU

